

Federalni premijer **FADIL NOVALIĆ** prihvatio je u nedjelju ultimativne zahtjeve predstavnika sindikata rudara da se u fond za konsolidaciju rudnika uplati najmanje 70 milijuna KM i najavio povećanje cijene električne energije, kako bi se osigurala novčana sredstva kojih u proračunu nema; nakon negativnih reakcija i upozorenja da se problem milijunskih dubioza u rudnicima ne može rješavati na teret svih građana, Vlada FBiH je dan kasnije odustala od poskupljenja struje i o resornog Ministarstva energije, rudarstva i industrije zatražila detaljnu analizu koja će pokazati zašto rudnici, nakon što je na njihov račun uplaćeno gotovo 400 milijuna maraka, i dalje proizvode samo gubitke

UDARNICI IZ RUDNIKA

SRCE, RUKE, KANCELARIJA

Piše: **SUZANA MIJATOVIĆ**

Foto: **MARIO ILIČIĆ I MILUTIN STOJČEVIĆ**

Sudeći prema posljednjim informacijama iz Vlade Federacije BiH, cijena električne energije neće biti uskoro povećana, niti će se problem milijunskih dubioza u rudnicima rješavati na teret svih građana. Iako je federalni premijer **Fadil Novalić**, nakon dramatičnog sastanka s predstavnicima sindikata rudara i njihovih prijetnji masovnim protestima, u nedjelju (19. jula) prihvatio zahtjeve da se za rudnike mrkog uglja odobre dodatna izdvajanja s računa za struju, odluku je promijenio nakon 24 sata, za pretpostaviti je, pod pritiskom lavine negativnih reakcija. Eventualno poskupljenje električne energije za oko deset posto sa ciljem financiranja fonda za konsolidaciju rudnika, koje su poslije

susreta s rudarima nagovijestili i premijer **Fadil Novalić** i generalni direktor Javnog preduzeća *Elektroprivreda BiH* **Elvedin Grabovica**, naišlo je na žestoke kritike javnosti, kao najgore moguće rješenje. Osim što bi cijenu dugogodišnjeg katastrofalnog upravljanja rudnicima ponovno platili svi građani u Federaciji BiH, krajnje je upitno i da li bi obećana financijska injekcija od najmanje 70 milijuna KM na godišnjoj razini imala efekta, sve dok federalna Vlada, konačno, ne započne s uvođenjem reda u rudarskom sektoru, koji je davno preputila svakojakim stranačkim mešetarima.

MILIJUNSKE DOTACIJE IZ FEDERALNOG BUDŽETA

Prema zvaničnim podacima iz federalnog Ministarstva energije, rudarstva i industrije, u proteklih je šest godina rudnicima uglja u Federaciji BiH uplaćeno

U rudnicima Koncerna EP BiH u proizvodnji radi manje od 4.000 rudara, iz federalnog budžeta se financira administracija i astronomske plaće menadžmenta

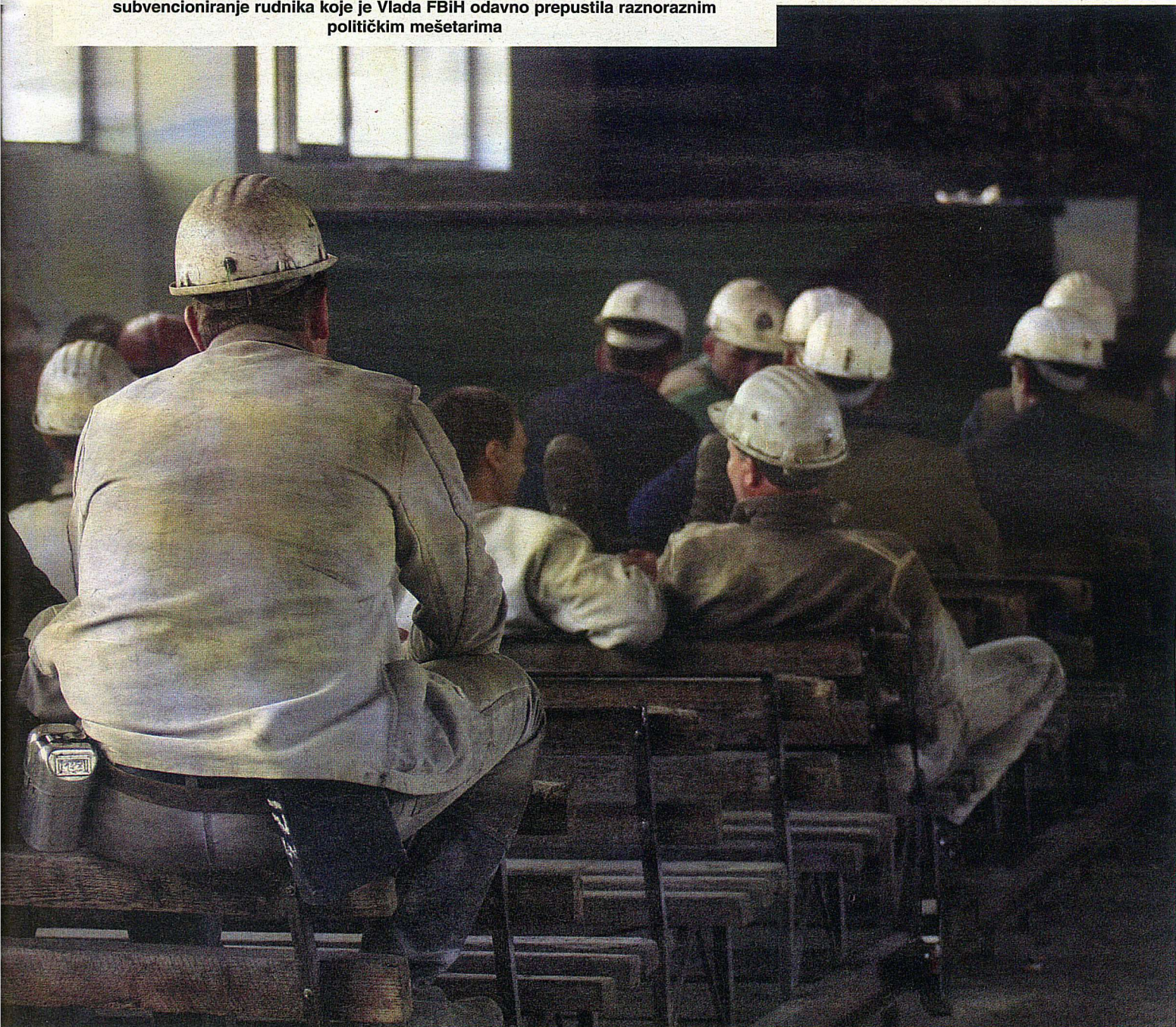




OLAKO DATA OBEĆANJA

Federalni premijer Fadil Novalić popustio je pred prijetnjama rudara i obećao novo subvencioniranje rudnika koje je Vlada FBiH odavno prepustila raznoraznim političkim mešetarima

oko 175 milijuna KM. Isplate su vršene iz federalnog proračuna, sukladno Zakonu o finansijskoj konsolidaciji rudnika, koji se počeo primjenjivati 1. januara 2009. Dodajmo tome da će do kraja ove godine rudnicima biti transferirano još 20 milijuna maraka, kako bi se izmirila sva dugovanja za doprinose i poreze na plaće, koja su evidentirana do kraja 2008. Prije nego što je, naime, započela provedba Zakona o finansijskoj konsolidaciji rudnika, dugovi za neplaćene doprinose za zdravstveno i mirovinsko i invalidsko osiguranje, te zaostali porezi na plaće premašivali su 280 milijuna KM. Ubjedljivo najviše novca, preko 103 milijuna maraka dugovali su Rudnici Kreka Tuzla, potom je slijedio Rudnik mrkog uglja Zenica, čiji je dug bio veći od 46 milijuna KM, te Rudnici mrkog



► uglja Banovići - 40,1 milijun maraka, Rudnik mrkog uglja Kakanj - 32 milijuna KM, Rudnik mrkog uglja Breza - 31,4 milijuna maraka, te Rudnik mrkog uglja Đurđevik - 12,7 milijuna KM. Na popisu gubitaka našli su se i rudnici u Travniku - Bili, Livnu, Gornjem Vakufu/Uskoplju i Posušju, s tim da su njihova dugovanja bila manja od deset milijuna maraka.

No, blizu 200 milijuna maraka, koliko je iz federalnog proračuna potrošeno na saniranje zaostalih dugova, te dodatnih 200 milijuna KM koje je za modernizaciju rudnika uplatila Elektroprivreda BiH, nisu bitno popravili finansijsku sliku posrnulih poduzeća. Federalna je Vlada, stoga, od resornog Ministarstva energije, rudarstva i industrije nedavno zatražila detaljnu analizu kako bi se utvrdilo zašto rudnici, nakon izdašne pomoći od skoro 400 milijuna maraka, i dalje proizvode samo gubitke, premda je odgovor svima znan.

„Glavni problem je ljudski faktor, odnosno, nesposobne uprave rudnika. Niko nikome ne polaže računa! Činjenica je da u rudnicima imamo problem s viškom zaposlenih i da bi, u prosjeku, barem 25 posto radnika trebalo otpustiti, naravno, najviše u administraciji. I Vlada FBiH i Vijeće ministara su proteklih godina donijeli niz mjera u korist rudnika, oslobođeni su plaćanja poreza na naftu, imaju osiguran plasman proizvoda, dobili su milionska sredstva, ali i dalje gomilaju dugove“, objašnjava u razgovoru za Slobodnu Bosnu visoki dužnosnik u federalnoj Vladi, uz napomenu kako je ozbiljan problem, o kojem se rijetko govori, i iznimno niska produktivnost rada. Portal Indikator.ba objavio je prije mjesec dana da su rudnici iz sastava Koncerna Elektroprivreda BiH u posljednjih pet godina napravili dodatne gubitke u iznosu od 330

STRUJA NEĆE POSKUPITI

Nakon oštirih reakcija javnosti, federalna Vlada je odustala od povećanja cijena električne energije



OZBILJNO UPOZORENJE

Direktor EP BiH Elvedin Grabovica tvrdi da se fond za konsolidaciju rudnika ne može napuniti novcem od smanjenja plaća



Jedini rudnik koji funkcioniра prema evropskim standardima je Rudnik Gračanica u Gornjem Vakufu/Uskoplju. Nemaju višak administracije, ali zato imaju visoku produktivnost rada i dobre poslovne rezultate

milijuna maraka. Istodobno su u prvom kvartalu ove godine uspjeli ostvariti 70 posto od planirane proizvodnje.

„Jedini rudnik koji funkcioniра prema evropskim standardima je Rudnik Gračanica u Gornjem Vakufu/Uskoplju. Nemaju višak administracije, ali zato imaju visoku produktivnost rada i dobre poslovne rezultate“, napominje sugovornik iz federalne Vlade.

RUDNICI ZA SOCIJALNO ZBRINJAVANJE

Generalni direktor Elektroprivrede BiH Elvedin Grabovica potvrđuje da je u rudnike u sastavu Koncerna do sada uloženo 180 milijuna maraka, uz napomenu da su tenderske procedure za implemantiranje još dvadesetak milijuna KM pr kraju. Oko 54 milijuna maraka investirano je u rudnik Kreka, 32 milijuna KM raspoređeno je u rudnik u Brezi, a u Zenici 21 milijun maraka. „Sva sredstva z

IZNAD PROSJEKA

Prosječna plaća u rudnicima 1.100 KM, a u Elektroprivredi BiH 1.600 maraka

Na naše pitanje što je najveći problem poslovanja rudnika u Federaciji BiH, direktor Elektroprivrede BiH je odgovorio da razloge treba tražiti u nedostatku korporativnog upravljanja, sistemskim greškama u rudnicima, višku administracije, zastarjeloj opremi...

„Mi imamo problem i što se lokalna politika otvoreno miješa u upravljanje rudnicima, tamo se zbrinjavaju socijalne kategorije“, kaže Elvedin Grabovica. Većina od oko 2.500 rudara koji su invalidi angažirani su na poslovima pomoćnih

radnika, ili uopće ne rade, ali primaju plaće. Svi pokušaj da se ti radnici pošalju u mirovinu, za što su izdvojena i finansijska sredstva, ostali su bez uspjeha, jer invalidi nisu htjeli da se penzionišu. Sve skupa, u Koncernu Elektroprivrede BiH radi najviše četiri tisuće rudara, čija prosječna plaća, bez toplog obroka, iznosi oko 1.100 KM i duplo je veća od, primjerice, mjesečnih primanja građevinskih radnika, čiji je posao jednako težak i opasan. Prosječna plaća uposlenika u Elektroprivredi BiH je 1.600 KM. ■



MILIJUNSKA INVESTICIJA
EP BiH uložila je u modernizaciju
rudnika 200 milijuna KM

dokapitalizaciju su, zapravo, usmjerena u nabavku savremene opreme za rudnike“, tvrdi direktor Grabovica. Na naše pitanje zašto su izostali i konkretni učinci, Grabovica podsjeća da su problemi u rudnicima generirani godinama, da se sve do 2009. nisu ulagala finansijska sredstva, a da su ta poduzeća, u međuvremenu, postala socijalne ustanove za zbrinjavanje raznih kategorija. „U rudnicima koji djeluju u sastavu Koncerna Elektroprivrede BiH ima oko devet hiljada uposlenih, među

kojima je 2.500 invalida druge kategorije i ratnih vojnih invalida. Osim njih, najmanje 2.500 ljudi radi u administraciji, tako da su jedna trećina uposlenih radnici u proizvodnji, dok je jamskih rudara veoma malo. Problem je u menadžmentu rudnika, koji apsolutno ne rade svoj posao“, upozorava direktor Elektroprivrede BiH. On ističe da je 200 milijuna maraka, koje je poduzeće na čijem je čelu uložilo u rudnike, ipak, zaustavilo puno veću katastrofu, jer je zbog lošeg poslovanja rudnika u opasnost

doveđen cijeli elektroenergetski sustav. „Tačno je i da još čekamo rezultate. Neke mašine su tek puštene u pogon, u međuvremenu su se desile i poplave, rudarske nesreće...“, kaže Elvedin Grabovica.

Direktor Grabovica je bio na sastanku koji je federalni premijer Novalić održao s predstavnicima rudarskih sindikata, ali je dan kasnije, nakon što je federalna Vlada objavila da neće povećati cijenu struje, nego će kresati primanja uposlenika elektroprivreda, oštro reagirao.

„Nisam se ja protivio reviziji poslovanja elektroprivreda ili inicijativi za smanjenje plata. Reagovao sam jer je premijer Fadil Novalić izjavio da će se fond za konsolidaciju rudnika finansirati iz sredstava koja će se uštedjeti u Elektroprivredi, iz čega proizilazi da su rudnici u lošem stanju zbog neracionalnog poslovanja Elektroprivrede BiH. Mi smo maksimalno racionalno radili, posljednje četiri godine smo pozitivno poslovali, oborili rekord u proizvodnji električne energije i iz vlastitih sredstava uštedili 200 miliona KM“, objašnjava Elvedin Grabovica. Rudari su, smatra ovaj sugovornik, svjesni da se završava druga faza dokapitalizacije rudnika, da moraju tražiti dodatne izvore financiranja, zbog čega je i započeo pritisak na federalnu Vladu, sa ciljem formiranja novog fonda.

MEDIJSKI SPIN PREMIJERA NOVALIĆA

Na sastanku koji je održan u nedjelju je dogovoreno da će se sa svakog računa za struju izdvajati 0,1 fening po kilovatu utrošne električne energije, te da će se od prikupljenih sredstava najmanje 50 milijuna KM usmjeriti za razvoj i modernizaciju rudnika, deset posto za subvencioniranje socijalno ugroženih kategorija, dok će 15 posto iznosa biti uplaćeno Fondu MIO, za nova dugovanja. „Ponavljam da nije moguće taj fond napuniti novcem od racionalizacije Elektroprivrede BiH, odnosno, smanjenem plata. Pod uslovom da se plate smanje za deset posto, što će također biti teško izvodivo jer je visina primanja definirana Kolektivnim ugovorom koji je potpisan 2009. godine, bit će uštedeno oko 18 miliona KM. Gdje će se pronaći ostatak para?“ upozorava direktor Grabovica, uz opasku da se morao pobuniti protiv medijskog spina i „bacanja prašine u oči“. „U rudnike se mora ulagati, oni se moraju modernizirati, samo je potrebno naći izvor sredstava. Mora se sistemski pristupiti rješavanju tog problema, prije svega se treba izvršiti racionalizacija poslovanja rudnika i elektroprivreda, a ako je potrebno, razmotriti i povećanje cijena električne energije“, zaključuje Elvedin Grabovica. ■